

Priloga vseh dan, izveniši nedelje ob 4 popoldne.
Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi
objavi naj se pošiljajo uredništvu lista. Neprankirana pisma se ne
sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Za delateli in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik konsorcijski
list „Edinost“. — Tisk tiskarne „Edinost“, vpisane zadruge z
osebnim pravicom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.
Telefon uredništva in uprave št. 11-57.
Taražina znaša: Za celo leto K 24—
za pol leta 12—
za tri mesece 6—
za nedeljsko izdajo za celo leto 5,20
za pol leta 2,60

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele
številke po 10 vinarjev.
Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone
Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov min po 10 vin
Osmrtice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih za-
vodov min po 20 vin
Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 5—
vsaka nadaljnja vrsta 2—
Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.
Oglase sprejema inšerati oddelček „Edinosti“. Naročila
in reklamacije se pošiljajo v prvi list. Plačuje se izločeno le
upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.
Uprava in inšerati oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška
Asiškega št. 20. — Poštahranilnični račun št. 841.652.

Naše in nemške čete že več dni bombardirajo przemyslske utrdbe.

Na črti Sandomir-Zydaczew je pričakovati srditega ruskega odpora. Ruska ojačenja ob dolnjem Sanu. Prodiranje naših proti Stryju.

GRADEC, 17. (Cenz.) Mogočno izgra-
jeno utrdbeno črto ob dolnjem Sanu so na-
še in nemške čete večeraj med Jaroslavo-
vin in ustjem reke forsirale na več kra-
jih. Ni pa se mogoče spoznati, kako široka
je v sovražne postojanke napravljena vr-
zel in ali obeta frontalen predor ravno tak
uspeh, kakor pri Gorlicah in Tarnowem.
Rusko vodstvo je dobavilo na dolnji San
veliko število svežih čet in namerava po-
slati tjakaj še nova ojačenja. Boji bodo
najbrž še trajali nekaj časa, preden pride
do odločitve.

Ob dolnjem Sanu naše in nemške čete
že več dni bombardirajo Przemysl. Smat-
rati se sme, da je ta trdnjava obkoljena
že najmanj od treh strani. Ni dvomiti, da
je naše vodstvo določilo za premaganje
trdnjave zadostno število težkih baterij.
Na jugovzhodu od trdnjave uspešno pro-
dirajo naše čete preko črte Sambor - Dro-
hobycz.

Prodiranje pa se mora vršiti počasne-
je, ker je dospelo do zelo močnih sovraž-
nih obrambnih črt in ni dvoma, da se bodo
Rusi poizkušali silovito upirati na fronti
Sandomir - Zydaczew. Potreba, da se na-
dobava temeljito organizira in se ohran-
ja tako ravnanje.

Szurmaveva skupina je zavzela Dro-
hobycz. Vzhodno od tod je pridobila Lisin-
genova armada nadalje tal v smeri proti
Stryju.

V južnovzhodni Galiciji boj stoji.
Boji na Kurskem in v suvalski guberniji
trajajo dalje. Nemške čete v močnih po-
stojankah zavračajo vse sovražne na-
pade.

Na francoskem bojišču so se naši za-
vezniki severno od Yperna zopet umekni-
li na vzhodni breg ypernskega prekopa,
kar se mora označiti kot čisto taktičen
ukrep.

V ostalem je položaj neizpremenjen.

Srečno prispel parnik.

KODANJ, 17. (Kor.) Kakor poroča »Na-
tionalzeitung«, naznanja zastopnik paro-
plovne družbe Cunard, da je parnik
»Transylvanien«, s 879 potniki, dirigan iz
New Yorka namesto v Liverpool v Gree-
nock, danes jutraj srečno prispel v
Greenock.

Vojsna Turčije proti tropsorazumu.

Boj za Dardanele.

CARIGRAD, 17. (Kor.) »Agence Tel.
Milli« javlja: Glavni stan javlja: Na dar-
danelski fronti večeraj ni bilo nobene po-
nemembne akcije. Nasprotniki so izmenja-
vali le slab topovski in pehotni ogenj.
Kroglice naših baterij so poškodovale maj-
hen transportni parnik. Južno od odseka
Siddil Bahr so zopet osvojili čete našega
česnega krila neko višino 200 m od naših
postojank.

Neka francoska križarka je večeraj pri
Sarapali, zapadno od Mekrija, na obali
južno od Smirne, izkrcala 60 vojakov, ki
so pobegnili v sled streljanja naše obrežne
straže. Druga križarka je izkrcala kakih
100 vojakov pri Sophatu, zapadno od Je-
nikoja. Naše čete pa so pregnale sovražni-
ka, ki je imel 10 mrtvih in ranjenih. V no-
či od 15. na 16. ste bili dve sovražni kri-
žarki, ki ste križarili pred smirenskim
utrdbam, prisiljeni, da ste se umeknili.
Eno je poškodoval ogenj naših baterij.
Na ostalih frontah nič pomembnega.

BEROLIN, 17. (Kor.) Privatni dopisnik
»Fuchs« pisarica javlja iz Carigrada:
Poročila, ki jih širi Reutersova pisarna o
stanju operacij pri Dardanelah, češ, da so
Turki tam obkoljeni, ne odgovarjajo
dejstvom na noben način. Dejstvo je mar-
več, da se je angleška pozicija pri Siddil
Bahru zmanjšala in da seza od južnega
konca le 2 km v deželo. Tam stoji na pr-
vih višinah in utrjenih pozicijah turška
armada v številno veliki premoči. Od tam
obvladuje v vzratni smeri popolnoma ga-
lilejski polotok. Druga pozicija zavezni-
kov se nahaja pri Ari Burnu. Seza kake-
ga pol kilometra od nadmočnih turških
bojnih sil. Dne 15. aprila uprizorjeni o-
bupni poizkus nekega angleško - avstral-
skega kopnenega oddelka, da bi pri Ari
Burnu prodrli, je bil odbit, pri čemer so

zavezniki izgubili kakih 1500 mož. Most
za izkrcavanje in improvizirana skladišča
je streljanje turške artiljerije od strani ve-
činoma razdejalo. Francosko izkrcanje pri
Kum Kaleh, ki je bilo, kakor trdi Reuter,
uprizorjeno le z namenom, da turške boje-
ne sile zavade v zmotu, se je kmalu kon-
čalo z uničenjem in pregnanjem francos-
kih čet. Turški topovi, nameščeni na Kum
Kaleh, so mogli že naslednjega dne s svo-
jim streljanjem poseči v boj pri Siddil
Bahru.

Položaj v Italiji.

Ministrski svet.

MILAN, 17. (Cenz.) Za jutri o poli de-
setih dopoldne je sklican ministrski svet.
»Tribuna« in »Corriere della Sera« me-
nita, da se zbornica ne odgodi.

Diplomatska posvetovanja.

MILAN, 17. (Cenz.) »Secolo« poroča:
Avstrijski veleposlanik baron Macchio je
prišel danes dopoldne ob 10 h k knezu
Bülowemu. Okolico vile »Malta« je stra-
žil skadron karabinierjev. Baron Macchio
je ostal do pol 11 pri Bülowem.

in na politike, ki so pripadali k nevtral-
nem. Prav tako bi pa ravno Salandrov ka-
binet, ki uživa največje zaupanje vojne
stranke, mogel, če bi hotel imeti mir, opri-
ti na zaupanje strank, stremeti po mirnem
razvoju.

Salandrovo ministrstvo ima deželo zase
in se vrača ko zastopnik ljudske volje.
Vojna in mir sta sedaj v njegovih rokah.
Zbornice se podvrže vodstvu. Dogodki
so položili težišče politike v kabinet, ki
je mogočnejši od zbornice ter vodi de-
želo in parlament. Vlada poda najbrž že
v četrtek v obeh zbornicah važna poro-
čila o svoji politiki. Ta izjava pokaže, ali
poizkusi demonstracije, ki silijo na prelom
z zavezniški cesarstvi, potegnejo za seboj
vlado in zbornico, in ali je prodrila politika,
ki zahteva, da se Italija udeleži vojne
ob strani tropsorazuma.

Olašava slušateljem prava za polaganje izpitov.

DUNAJ, 18. (Kor.) Da se tistim sluša-
teljem prava, ki imajo skoro položiti državne
izpite, in ki imajo na podlagi uspe-
ha pričakovane ponovne črnovojni-
škega prebiranja, ali pa vsled prostovoljne
prijava pričakovati vpoklica k aktiv-
nemu vojaškemu službovanju tekom po-
letnega semestra 1915, ponudi prilika, da
položijo dotični izpit še pred vpoklicem. Je
način minister izjemoma dovolil, da se
morejo neposredno pred nastopom vo-
jaške službe pripustiti k tistemu državne-
mu izpitu, ki bi ga po predpisih morali
položiti še le na koncu označenega se-
mestra. Poblizje podatke o modalitetah
izjemnega dopuščenja dajejo dekanati
pravnih in državnoznanstvenih fakultet.

Naše posojilnice in hranilnice v voj- nem času.

»Ustredni jednota českých hospodár-
ských společenstev« v Prahi je izdala v po-
sebni knjižici celo vrsto nasvetov hranil-
nicam za čas vojne. Tu podajemo iz te
knjižice nekoliko navodil, ki se nam zde
posebno nujna in važna za naše gospodar-
sko življenje, oziroma za poslovanje naših
denarnih zavodov:
Najdragocenejše stvari za nas so pri-
stopni listi, dolžna pisma in blagajniški
dnevnik. Kakor znano, je mogoče iz bla-
gajniškega dnevnika sestaviti vse glavne
knjige. Ne vemo, če bi bilo vedno dobro
vse te dokumente kam pošiljati; tudi če bi
sovražnik prišel, bi bili v blagajni dosti
varni. Za slučaj pa, da bi bili uničeni, mo-
ra biti neka podloga za nadaljno delo-
vanje zadruge.

Na se prepisuje zadružni register — in
sicer samo sedanji, ne že izstopivši za-
družniki. V skupni seji načelnštva in nad-
zornštva se naj potem prepis primerja s
pristopnimi listi in se zapiše na prepis:
»Dne . . . smo se podpisani prepri-
čali, da so gori navedeni redni člani hra-
nilnice in posojilnice v . . . na podlagi
lastnorčnih podpisanih pristopnih listov.«
Podpisi vseh navzočih. Ravno tako se naj
napravi seznam za dolžna pisma. Navede
se vsota, na katero je dolžno pismo izstav-
ljeno, dan zapadlosti (prolongacije), ime
dolžnika in poroka. V skupni seji načel-
ništva in nadzornštva se naj potem pre-
pis primerja z dolžnimi pismi in se naj ta
seznam potrdi na sledeči način: »Ta se-
znam soglašajo popolnoma z dolžnimi pis-
mi hranilnice in posojilnice v . . . shranjenimi v blagajni, in sicer, kar se ti-
če imen dolžnikov, porokov in plačnikov
in kar se tiče dolžnih zneskov in njih plač-
ljivosti. Dolžniki in poroki so na dolžnih
pismih podpisani lastnorčno.« Datum in
podpisi vseh navzočih. V tem seznamu naj
se navedejo tudi dogovori glede tekočih
računov. Če je mogoče, naj se napravijo
izpiski tudi iz glavnih knjig, ki naj se v
skupni seji načelnštva in nadzornštva
primerjajo s postavkami v glavnih knjigah
in naj se soglasje potrdi tako: »Ta izvel-
ček soglašajo popolnoma z zneski, navede-
nimi v glavni knjigi . . . hranilnice
in posojilnice v . . . Datum in pod-
pisi. Vsi potrjeni prepisi naj bi se potem
poslali Zadrugi Zvezi v Celju. Tako bi
zadruge imele vsaj najnujnejše duplikate
za vse slučaje. Seveda bi se morali na-
knadno tedensko ali mesečno napraviti
za izpremembe novi izvlečki in se na isti
način potrditi poslali Zvezi.

Neprekinjeno in redno poslovanje na-
ših hranilnic in posojilnic pa zahteva do-
brega vodstva. Isto mora obstajati iz u-
glednih, skušenih in truda ljubnih poiz-
kusov. Kakor pa smo že začetkom izvajali, je vze-
la vojna v marsikateri posojilnici najbolj-

še delavce, tako iz vrst uradništva kakor
iz vrst načelnštva in nadzornštva. Nasta-
ne iz tega težavno vprašanje, odkod do-
biti nadomestilo za mobilizirane posojilni-
ške funkcionarje?

Razmere, ki so nastale vsled vojne, ne
bodo v vsaki posojilnici enake, zato je tež-
ko dati splošno veljavna navodila. Ako bi
posojilnice vse svoje funkcionarje, ki so
odšli na vojno, kratkoma izbacile in iz-
volile mesto njih nove moze, bi ne bilo
mogoče teh novih mož, ki so se v težkih
vojnih časih za zavod trudili, po vojni za-
vreči. Na drugi strani bi pa bil mnogoka-
teri stari posojilničar nemilo dirjen, ako
bi prišel domov in bi ne dobil zopet dela,
ki se mu je tekom let priljubilo in ki ga
tudi izborna razume v prid zavoda in pre-
bivalstva. Utegnili bi se iz tega celo ro-
diti spori, ki bi lahko posojilnico težko o-
škodovali.

Postopati se bo moralo povsod po kra-
jevni razmerah, in nujno bo potrebno,
da se bi v kritičnih slučajih vprašalo Zve-
zo za svet, oziroma jo prosilo za posre-
dovanje, če bi bilo isto umestno. Mimo-
grede bodi tu pripomnjeno, da je sicer na-
vada voliti stare preizkušene posojilniške
funkcionarje zelo dobra, ali ta navada ne
sme voditi do neke okostenelosti in do
popolnega odrivanja novih, svežih sil, ki
bi tudi rade pokazale svoje znanje in svo-
jo delavnost. S tem, da se odbori od časa
do časa, rekli bi, osvežijo ali pomlade, se
izvežba lahko tudi več ljudi v posojilni-
nem poslovanju in ne pridejo vsled tega
zlasti one posojilnice, ki delajo brez stal-
nega uradništva, tako lahko v zadregu.

Člani posojilniških načelnštev morajo
imeti pred očmi, da so osebno odgovorni
za poslovanje posojilnice. Tudi za čas vojne
veljajo določila pravil, poslovnika in
zakona v polnem obsegu. Najsi se tudi vr-
ste načelnštev zredčijo, seje je treba še
vedno redno sklicevati in se v njih po-
svetovati prav natančno o vseh tekočih
stvarih; zapisniki se naj se redno pišejo
in podpisujejo. Pri uradnih dnevih se je
držati vseh kontrolnih predpisov in naj bi
nikoli en sam član načelnštva ne spreje-
mal in ne izplačeval denarja. Nova poso-
jila naj se dajejo le po pametnem preudar-
ku, če jih stanje posojilnice prenese ali ne;
pri tem je treba računati z denarno po-
trebo tudi bodočih dni. Stara posojila je
treba imeti natančno v evidenci, tiritati
zaostale obresti in paziti, da se zapadlosti
urede. Pri pazljivem postopanju se naši
denarni zavodi, ki so itak pri dajanju po-
sojil zelo previdni, lahko navzlic vojni u-
branijo večje škode.

Vojsno žito in njega asrednji obratni urad na Dunaju.

Državni poslanec F. S. P. o v s e priob-
čuje v »Slovenec«:

Minister za notranje zadeve je ustanov-
il poseben urad, ki se ima pečati z doba-
vo, oziroma s preskrbo žita tudi za prebi-
valstvo cele države. Za predsednika temu
zavodu je imenoval bivšega sekcijskega
šefa viteza Schonka in iz vseh dežel je
pozval še 56 zaupnikov v svet predsed-
stva.

Te dni je predsednik sklical prvo usta-
novno zborovanje, katero je minister za
notranje zadeve pozdravil in razvil raz-
loge, ki so ga napotili k ustanovitvi tega
zavoda; želi, da vsi imenovani zaupniki
posvetijo vso skrb, da se velika naloga
preskrbe ljudstva s potrebnim kruhom in
žitom doseže in v prid ljudstvu izvrši. Na-
to je predsednik podal obširno poročilo o
dosedanem delovanju predsedstva in svr-
ho pridobitve potrebnega žita. Za nakup
žita je imenoval posebne komisije, kateri
je poveril nakupovanje, potem pa tudi
razpečevanje žita. Po posebni želji
kmetijskega ministrstva je v prvi vrsti za
nakupovanje žita izvolil gospodarske za-
druge, ter je doslej 133 gospodarskih za-
drug, katere so radevolje prevzele ta po-
sel ter je s tem odvzeta možnost, da bi
mogli trgovci nase pritegniti to kupčijo.
Od gospodarskih zadrug je pa gotovo, da
bodo to dobavljene vršile v korist kmeto-
valcev in konsumentov z najnižjo odško-
dnino za trud in stroške posredovanja.

Uredilo se je, da imajo pri slehernem
nakupovanju žita občinski zastopi pravi-
ko intervencije, za katero jim gre ena četr-
tina odstotka izkupila kot odškodnina za
poslovanje. V krajih, kjer je glasom re-
kviriranja, popisovanja več žita, kakor ga
dotični potrebujejo za svoj dom, za svoje
in v službeno ter za seme in za prehrano
živali, se mora odvzeti žito takoj plačati
po maksimalni določeni ceni. Če bi pa kak
posestnik hotel vse žito odprodati, ima

pravico do posebnih nakaznic za moko,
katera se mu mora dati po znižani ceni.

Tako nakupljeno žito se je oddalo ve-
činoma velikim mlinom v zmletev. Ker so
pa iz vseh krajev prihajale zahteve, da
naj se nabavljeno žito prepusti v mletev
tudi malim kmetijskim mlinom, se je potre-
bno odredilo, da se bo tudi tem, ako mo-
rejo zadostiti predpisom za polno izmle-
tev žita, odkazal primeren del žita v mle-
tevu. Osobito pri koruzi priznava osredn-
je vodstvo, da je najbolje, da se žito do-
bavlja na kraj lokalnega konzuma ter tam
zmleje, ker koruzna moka se kaj naglo po-
kvari, osobito v vročini. Deželne vlade so
s popisovanjem žitnih zalog in moke iz-
računale, v koliko zamore v deželi popi-
sano, oziroma potem rekvirirano kupljeno
žito zadostiti za lastno prehrano prebi-
valstva v deželi. Dežela je porazdeljena v
okraje, v katerih imajo nekateri dovolj žit-
ne zaloge, drugi ne; tako tudi glede ob-
čin. Zato pa se mora centralni vojni-žitni
urad pri porazdeljevanju ravnati po od-
ločitih posameznih deželnih vlad.

Te deželne organizacije se morajo, tako
je odredilo ministrstvo, osnovati po vseh
deželah.

Prav velike težkoče in neprilike so se
pokazale v onih deželah in pokrajinah, v
katerih je izravnan razne vrste žita, tako
na primer pšenico, rž, koruzo. Za potom
rekviriranja odvzeto kupljeno pšenico ali
rž je težko toliko ceno dovoliti, da bi bila
ista v soglasju s ceno za koruzo, katera
se je morala na Ogrskem precej drago
plačati. Skrb predsedstva gre na to, da se
cena za odstojeno boljše žito ravna po
nakupni ceni manjvredne koruze, četudi
je ta toliko veljala, kakor boljše žito, rž.
Pri popisovanju žitnih zalog pri posamez-
nikih se je tudi oves zapisal; doslej pa še
ni izšla tozadevna končna odredba, katera
bi glede nakupovanja ovsa normirala po-
trebno. Pač pa je ta zavod posredoval tu-
di pri dobavi krompirja; pri tem pa se je
pokazalo, da je tega blaga še dovolj dobiti
po primerni ceni. Posebno velike važnosti
pa je, da se vse potrebno pravodobno od-
redi za prihodnje žitno leto, katera se
mora osigurati, in če treba, prihraniti za
prehrano armade in prebivalstva. Zato
predsedstvo želi, da se izvoli poseben
odbor, ki bo imel vse potrebno odrediti
glede prihodnjega žitnega izdelka.

Nato se je začel opravičnik sprejel,
obenem pa izvolil pododsek, ki se je po-
svetoval o razširjenju pravic in delokro-
ga tega sveta, ker mnogi govorniki so iz-
razili, da z imenovanjem članov tega za-
voda prevzemo veliko odgovornost, po
dosedanji določili pa imajo kaj malo
pravic, celo možnosti malo, da zagovar-
jajo najnujnejše koristi dotične dežele.

Posamezni člani tega sveta so stavili
potem posebne iniciativne predloge. Naj
navedem dva predloga, ki sem ju staval
in utemeljil. Prvi meri na to, da se od
strani ministrstva tudi s primernimi ve-
čimi denarnimi izdatki vse stori in od-
redi, da se bo letošnji žitni pridelek takoj
statistično ugotovil. Zato naj se že sedaj
odrede poizvedbe, koliko hektarov njiv je
obsejanih s pšenico, ržo, ječmenom in ov-
sem. In ko bo žito pospravljeno, omlačeno,
naj se izračuna letošnji žitni pridelek.
Doselej se navadno statistični računi o žit-
nem pridelku šele na spomlad doženejo in
prijavijo. To je vse prepozno! Dejstvo je,
da bi ne bili sedaj v toliki stiski zaradi
kruha, ko bi bili pravočasno, takoj po iz-
bruhu vojne in že jeseni začeli računati,
koliko smo pridelali, koliko potrebujemo
za prehrano armade, koliko nam preosta-
ja za prebivalstvo. Tako pa se je šele
februarja začelo nekaj misliti, med tem
je šlo mnogo žita izven države, zvečalo se
je jeseni in pozimi prepotratno in zato se-
daj primanjkuje. Seveda je vsa letina, v
bojih rokah, a če nam Bog da dobro žit-
no leto — doslej obeča ozimima in jaro
žito kaj dobro — bomo v cel državi Av-
striji in Ogrski pridelali toliko žita, da nam
ga bo sicer nekaj primanjkovalo, a s ta-
kojšnjo varnostjo, previdnostjo in vse-
stransko skrbjo, da se pritegnejo za kruh
najboljši surogati (fižol, koruza, ajda i. d.)
bomo zmogli sovražnika, ki nas bi rad iz-
stradal. Izstradanja pa nam se ni bati, ker
celo v srednji, slabšji letini smo pridel-
ali v Avstro-Ogrski:

66 in pol milijona meterskih stotov pše-
nice;
40 in pol milijona meterskih stotov rži;
32 in ena tretjina milijona meterskih sto-
tov ječmena;
42 in ena četrtnina milijona meterskih
stotov ovsa;
56 in tri četrtnine milijona meterskih
stotov koruze.

